

20030

A. Levent TÜZEL
İstanbul Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 15.03.2013

A. Levent TÜZEL
İstanbul Milletvekili

Türkiye Yazarlar Sendikası'nın son dönemde sıkça basına yansıyan, okullarda okutulan ya da önerilen kitaplar ve eserlere yönelik sansür konusunda, hazırladığı "Edebiyatı Sansür" üzerine değerlendirmeleri şöyledir. "Bugün kitaplarda "içindekiler" anlamında kullandığımız "indeks" sözcüğü Ortaçağ'da "yasaklı kitaplar listesi"ymiş. Kilise ve iktidar, kendi dinsel-siyasal görüşüne uymayan kitapları bu listeye alır, meydanlarda ateşe verir, yazarlarına da etmediğini bırakmazmış. İnsanlık tarihi de kitaplara ve yazarlara yapılan zulümlerle dolu. Kültür ve Propaganda bakanı Gobels'in emriyle Berlin bulvarlarında yakılan kitapların külleri savrulmamıştır hâlâ. Osmanlı'nın Çemberlitaş hamamlarının külhanlarında yaktırdığı kitapların dumanları, Cumhuriyet'in kütüphanelerini dumana boğmuştur.

Yakılan, yok edilen, daha basılmadan yasaklanan kitaplar ise bugünün kitapları üzerinde iktidarların siyasi gölgesidir. Biliyoruz ki 80 darbesinden önce ve sonra emniyetçe yasaklanan kitapların listesi geçenlerde aklandı. Neredeyse yarım yüzyıldır, Nâzım Hikmet, Aziz Nesin, İsmail Beşikçi gibi ülke edebiyatının ve kültür yaşamının yüz akı bu yazarlar iktidarların yasaklılar listesindeydiler. Bu yasak 5 Ocak 2013 tarihinde kalkmış görünüyor. "Görünüyor" diyoruz çünkü kitabın görsel-yazılı basında hâlâ silahla birlikte sergilenmesi, okurlar için bir tehdittir. Yine evinde "yasaklı kitap" bulunan üniversite öğrencileri tutuklanmakta, öğretim görevlileri iktidarların fişledikleri bu kitapları öğrencilerine ödev verdikleri için soruşturmayla uğramaktadır. Örneğin en son, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı Yrd. Doç. Dr. Seydi Çelik, 165 yıl önce yazılan Komünist Manifesto'yu Anayasa'ya Giriş dersinde okuttuğu için YÖK'ün soruşturmasıyla karşılaşmıştır. Yine yakın zamanda, MEB'in "100 Temel Eser Listesi"nde yer alan modern dünya edebiyatının önemli eserleri John Steinbeck'in "Fareler ve İnsanlar", Vaskonsales'in gençlik romanı "Şeker Portakal", velilerin şikayetiyle soruşturmayla konu olmuştur. Liste uzayabilir. Ancak Amin Maalof'un "Semerkant", romancımız Muzaffer İzgü'nün "Zıkkımın Kökü" romanlarının başına gelenleri de anmak gerekir.

Savcılıkların ve Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu'nun yasak ve sansür uygulamasından dünya klasikleriyle birlikte şairlerimizin şiirleri de payına düşeni almaktadır. Ders kitaplarından derviş Yunus'un "Cennet cennet dedikleri / Birkaç köşkle birkaç huri /İsteyene ver onları / Bana seni gerek seni" dördlüğü; Kaygusuz Abdal'ın bir nefesindeki alevi-bektaşî inancıyla ilgili dizeleri çıkarılmıştır.

20030

A.Levent TÜZEL
İstanbul Milletvekili

Klasik halk şiirine yönelik yasaklamalar, çağdaş şiirimize kadar dayanmıştır. Çağdaş şiirimizin öncülerinden, halk şiirini özgün diliyle ve temalarıyla işleyen Cahit Külebi'nin birçok antolojiye alınan "Hikâye" şiirinden "Benim doğduğum köylerde/ kuzey rüzgârları esirdi / dudaklarım bu yüzden çataktır / öp biraz "dörtlülüğü belli ki son dizesinden ötürü kitaplardan silinmiştir. İkinci Yeni şiirinin kurucularından Edip Cansever'in en çok bilinen şiirlerinden biri olan "Masa da Masaymış Ha" şiirinden "Canı bira içmek istiyordu kaç gündür/ Masaya biranın dökülüşünü koydu" dizeleri, belli ki "bira" sözcüğünden ötürü "..." noktanın içine sığdırılmıştır. Yine Garip şiirinin üç şairinden biri, Orhan Veli'nin ve Oktay Rifat'ın sevgili arkadaşları Melih Cevdet Anday'ın "Rahatı Kaçan Ağaç" şiirindeki "Tanıdığım bir ağaç var / Etlik bağlarına yakın / Saadetin adını bile duymamış / Tanrının işine bakın" dördlüğünde "Tanrı" sözcüğü "Allah" sözcüğüyle değiştirilmiştir. Sansürün incelenen yüzü şimdilik bu kadardır ancak nereye kadar uzandığını ve uzanacağını bilmek istiyoruz."

Bu çerçevede;

- 1) Bir sanat yapıtını, şiiri, öyküyü, romanı, resmi, heykeli, oyunu sanatçının veya yakınlarının onayı olmadan bozmak, değiştirmek, düşünce ve ifade özgürlüğüne, sanatçının özgünlüğüne bir saldırı değil midir?
- 2) Talim Terbiye Kurulu'nun onayıyla hazırlanan 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitapların yine devletin başka bir kurumunca soruşturma konusu edilmesi bir çelişki değil midir?
- 3) Ders kitaplarında onca ırkçı, ayrımcı ifade varken insan sevgisini ve yaşama sevincini işleyen şiirlerin sansürlenmesi nasıl açıklanabilir?
- 4) Şiirlerin kesilmesi, sansürlenmesi ders kitaplarını hazırlayan kurulun dinsel ve ideolojik bakışının yansıması değil midir?